

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ—JURISPRUDENȚĂ—LEGISLAȚIUNE—ECONOMIE POLITICĂ—FINANȚE—SOCIOLOGIE

FONDATOR:
ION S. CODREANU
Avocat

DIRECTOR:
I. GR. PERIETEANU
Avocat, fost Ministru

PRIM REDACTOR:
ALEXANDRU VELESCU
Doctor în Drept, Avocat

COMITETUL DE REDACȚIE:

Traian Alexandrescu, fost decan al Baroului de Ilfov; **Alexandru Cerban**, Profesor Universitar, Avocat; **Iosif G. Cohen** Consilier la Consiliul Legislativ, Avocat; **N. Jac Constantinescu**, Președinte la C. de Apel București; **E. Cristoforeanu** Dr. în Drept dela Roma, Avocat; **Dem. I. Dobrescu**, fost Primar General al Capitalei; **Vintilă Dongoroz**, Conferențiar universitar, Membru în Consiliul de disciplină al Baroului Ilfov; **D. Gălășescu-Pyk**, Profesor Universitar, Avocat; **Eugen Petit**, Consilier la Inalta Curte de Casație; **G. Petrovici**, Decan al Baroului Ilfov; **C. Sipsom**, Profesor Universitar; **C. A. Stoeanovici**, Conf. univ., Membru al Consiliului Legislativ; **Gr. L. Trancu-Iași**, fost Ministru Avocat; **Hariton Udrea**, Judecător Trib. Ilfov; **Petre Vasilescu**, Profesor Universitar.

SECRETARI DE REDACȚIE:

E. C. Decusară Dr. în Drept din Paris, Directorul Statisticeii Judiciare; **Ionel I. Codreanu**, Doctor în drept din Paris, Avocat

S U M A R

- *Delictul de Abuz de încredere* (urmare și finit) de N. Jac Constantinescu, Președinte la Curtea de apel București;
- *Observațiuni asupra Legii pentru utilizarea personalului românesc în întreprinderi*, de D. G. Maxim, fost Președinte la Curtea de apel București.
- Studiul Legii pentru organizarea muncii în porturi de Jac Zaharia, *Recenzie* de G. Petrovici Decanul Baroului Capitalei.
- La Troița Profesorului Ștefan G. Longinescu, de C.

JURISPRUDENȚE:

- Curtea de Casație, S. Unite: *Zuflî Mustafa cu Recri Omer ș. a.* (Inegalitatea între moștenitorii de acelaș grad, dar de sex diferit, nu constituie o inegalitate în fața legii. Art. 252 legea musulmană; art. 25, 24 și 27 legea org. jud. art. 46 legea org. Dobrogei; art. 8 Constituție).
- Idem: *Elena Bărbulescu cu Casa Generală de Pensivni*. (Art. 7 din legea dela 5 August 1931, având caracterul unui text de lege interpretativ, nu a violat art. 36 Constituție. Apel Cale de atac. Exercițiul se poate căpăta prin lege și tot prin lege se poate desființa).
- Idem, S. III: *E. Clibășeanu, concordat preventiv*. (Promulgarea legilor. Publicarea lor. Noțiuni distincte. Deosebiri. Efecte juridice față de terți. Legea concordatului preventiv. De când curge termenul de 3 luni, acordat comercianților aflați în lichidare judiciară).
- Congresul general al avocaților.

DELICTUL DE ABUZ DE ÎNCREDERE

(Urmare și finit)

Prejudiciu material

Art. 323 cod. pen., pedepsește numai prejudiciile materiale.

Prejudiciul moral nu se pedepsește în codul nostru.

A produce un prejudiciu moral, a abuza de încrederea unei persoane, a divulga anumite secrete dintr'o

scrisoare încredințată spre păstrare, nu se pedepsește. Este un abuz de încredere îngăduit. (*V. V. Pella*, *Delicte îngăduite*, p. 363).

Autoritate de lucru judecat

Inculpatul achitat pentru fals nu mai poate fi urmărit pentru abuz de încredere, căci tribunalul când judecă, e obligat să cerceteze afacerea sub toate punctele de vedere. (*Papadopol—Pastion*, p. 589, *Curierul Judiciar* nr. 36 din 1916).

Preexistența contractului civil

Abuzul de încredere presupune preexistența unui contract civil.

Delictul de abuz de încredere, presupune neapărat existența unei convențiuni civile anterioară comiterii lui. El este subordonat preexistenței unei convențiuni în lipsă de care abuzul de încredere nu poate avea ființă.

Intr'un delict de abuz de încredere, pentru a se stabili existența delictului trebuie în prealabil să se examineze raportul juridic dintre părți.

Delictul de abuz de încredere conține două idei: 1) Existența contractului în virtutea căruia lucrul a fost remis; 2) Violarea acestui contract, prin determinarea lucrului.

Abuzul de încredere depinde deci de un contract anterior, a cărui existență sau interpretare este contestată de una din părți.

Trebuie în prealabil să se stabilească că a existat raport de mandat, contract de depozit, etc.

Denaturarea contractului

Determinarea contractului pe care se bazează abuzul de încredere scapă controlului Curtei de casație, când rezultă dintr'o interpretare de fapt și suverana apreciere a voinței părților, cu condiția de a nu fi avut loc, din partea judecătorului de fond, denaturarea contractului. (Cas. fr. Rec. des Somm., 1929, nr. 7, p. 609).

Puterea care aparține judecătorului de fond de a interpreta convențiile, nu merge până acolo de a denatura interesul lor. (Roux, S. 1906, 1, 377).

Judecătorul de instrucție are dreptul să intre în examinarea aparentii actului, nu și în fondul lui. Astfel este suficient să examineze că actul are aparența unui mandat, nu și acela de a intra în fond și a spune că deși este mandat, dar nu ar întruni anumite condițiuni, pe cari numai instanțele de fond le-ar putea examina și aprecia.

Enumerare limitativă

Contractele civile susceptibile de delictul abuzului de încredere sunt: închirierea, mandatul și depozitul.

Termenii art. 323 cod. civ., sunt limitativi, iar nu enunțativi. Remiterea lucrului trebuie să fi fost făcută inculpatului în executarea unuia dintre contractele limitativ enumerate de lege. (Garraud, V, p. 640, *Jurispr. rom.*, 2, 3, 1922).

Trebuie ca remiterea să fi fost făcută cu titlu de închiriere, depozit, mandat, gaj, împrumut sau pentru un serviciu salariat sau nu, cu însărcinare de a restitui sau de a fi întrebuintat într'un mod determinat, enumerarea din art. 323 fiind limitativă.

Quid risipirea obiectelor încredințate cu titlu de concordat sau gaj?

Din moment ce legea prin art. 323 cod. pen., prevede numai *închirierea, depozitul, mandatul și lucrul cu plată sau fără plată*, înseamnă că îngăduie orice risipire sau găsiere a lucrurilor date sub titlu de comodat sau gaj. (V. V. Pella, „Delicte îngăduite”, p. 363).

În Franța, această lacună a fost complectată prin legea din 13 Mai 1863, căci a considerat ca abuzuri de încredere și risipirea sau găsierea lucrurilor date „en nantissement ou prêtés à usage”.

Legiuitorul nostru a lăsat art. 323 cod. pen. cu lacunele pe cari le avea art. 408 cod. pen. francez din 1863. (V. V. Pella, p. 363).

De asemenea și majoritatea legislațiilor moderne străine, precum și noul cod penal român au înlăturat enumerarea limitativă din codul penal francez prin termeni generali, îndepinsind ca abuz de încredere orice dosire sau risipire a lucrurilor date sub orice titlu în posesiunea cuiva.

Prin noul cod penal, enumerarea nu mai este limitativă.

Lucru vândut. Instrăinarea lui de către cumpărător înainte de a plăti pretul.

Comite delictul de abuz de încredere cumpărătorul care, mai înainte de a fi plătit pretul, instrăinează un lucru ce-i fusese vândut și predat, însă cu „*pactum reservati domini donec praetium solvatur*”. (Cas. pen. ital., II, 26 Martie 1924, în „*Rivista Penale*”, CI, fasc. 3, p. 267, *Jurisprudenta Generală*, 37, 1925).

Codul penal italian în art. 417 prevede, sub denumirea de „*appropriazioni indebite*” delictul de abuz de încredere corespunzător cu delictul din art. 323 cod. pen. român. Codul penal italian cunoaște și denumirea de „*abuso della fiducia*”, dar aceasta este rezervată cazului special de furt calificat din cauza raporturilor de încredere dintre autorul furtului și victima acestuia (art. 404 nr. 1, *Dongoroz. Jurisprudenta Generală* nr. 37 din 1925).

Codul penal român adoptând redacțiunea codului penal francez cu privire la abuzul de încredere, a

enumerat în mod expres contractele ce au a servi ca element preexistent încriminațiunii de abuz de încredere eliminând chiar anumite contracte ce erau prevăzute de textul art. 408 codul penal francez.

Acest procedeu indică fără posibilitate de controversă intențiunea legiuitorului nostru de a face o enumerare strict limitativă, căci eliminarea cu ocazia compilării unui text implică întotdeauna voința de a limita (*Dongoroz*).

Dacă din convențiunea părților rezultă că acest *pactum* a fost stipulat cu caracterul de termen suspensiv și deci proprietatea *pendente conditione* a rămas vânzătorului, cumpărătorul nefiind decât un depozitar al lucrului până la realizarea condițiunii care joacă rol de termen suspensiv nedeterminat, găsindu-se în fața unuia din raporturile prevăzute de art. 323, instrăinarea lucrului va conduce la consumarea delictului de abuz de încredere. Dacă din contra, în convenția părților va rezultă că *pactum*-ul nu a fost impus ca o condițiune suspensivă, ci mai mult ca o garanție reală pentru plata pretului, în acest caz proprietatea lucrului fiind a cumpărătorului, iar convențiunea accesorie de garanție neintrând printre raporturile enumerate de art. 323, nu vom putea avea un abuz de încredere. (*Vintilă Dongoroz. Jurisprudenta Generală* nr. 37 din 1925).

Inchiriere

Obiectele încredințate cuiva sub titlu de închiriere, nu pot fi deturnate în paguba proprietarului.

Arendașul care întrebuintează lemnele date de Stat la altă trebuință decât cea prescrisă în contractul de arendare, comite un abuz de încredere. (Bul Cas., p. 84 din 1880).

Nu se poate susține că este abuz de încredere faptul că acel care a închiriat o bicicletă pentru o oră, a ținut-o totuși mai multe zile.

Prelungirea folosinței lucrului închiriat peste termenul convenit nu e prin ea însăși un delict. (*D. P.* 98, 1, 315).

Mandat

Abuzul de mandat constituie un abuz de încredere.

Mandatul este contract de binefacere, bazat pe încredere și amicitie. La început, în principiu gratuit, astăzi mandatul civil nu mai este gratuit, decât când s'a stipulat contrariul, iar în ce privește mandatul comercial el nu este nici odată presupus a fi gratuit.

Violarea mandatului salariat sau nu, prin deturnare frauduloasă a lucrului ce i-a fost încredințat, constituie abuz de încredere.

Sunt mandatar: Asociații față de coasociații lor din societate în comandită sau asociație în participatie, geranții unei societăți în nume colectiv, directorii societății anonime, eredele administrator al unei succesiuni indivize, mandatarul legal, precum tutorul, mandatarul comercial precum comisionarii, geranții de afaceri, mandatarul substituit, sechestrii judiciari și oricare persoană căreia i s'a încredințat de un terțiu, un lucru mobil cu îndatorirea de a-l restitui la cerere.

Actele pe cari mandatarul le-ar face după expirare sunt nule, pentru că nu are drept de a lucra în numele mandantului și nu-i pot fi opuse.

Faptul unui asociat sau tovarăș care dispune sau își apropie în mod fraudulos un lucru în proprietatea comună fără știrea și autorizarea celorlalti asociati,

constituie delictul de abuz de încredere prevăzut și pedepsit de art. 323 c. p. (Cas. II, 7551, 1928. *Curierul Judiciar* nr. 1 din 1928).

Faptul unuii din soți de a vinde, în baza unui mandat, partea indiviză ce celălalt soț (mandantele), avea într-o succesiune și de a trece în actul de vânzare un preț mai mic decât cel adevărat, însușindu-și diferența de preț, constituie un abuz de încredere, prevăzut și pedepsit de art. 322, 323 cod. penal, iar nu delictul de înșelăciune, dacă, în fapt, se constată că soțul mandatar n'a întrebuințat manopere frauduloase, spre a surprinde buna credință a celuilalt soț (mandantele), după cum cer art. 332 și 333 din codul penal, în privința delictului de înșelăciune.

În consecință, delictul de abuz de încredere comis în condițiile de mai sus de către unul din soți în dauna celuilalt soț, nu se pedepsește, iar soțul care s'a făcut culpabil de acest fapt, urmează a fi absolvit, conform art. 307 și 329 din codul penal. (*Bul. Curților de Apel*, nr. 3 din 1924, pag. 93).

Inculpatul apropiindu-și caii și căruța din inventarul comun al moșiei, dovedindu-se că a lucrat în fraudă drepturilor celuilalt tovarăș Banca Comertului a comis un abuz de încredere conform art. 323 cod. pen. (Cas. II, 7551, 1928).

Faptul de a fi deturnat în mod fraudulos, în profitul său, parte din sumele rezultate din vânzare și parte din marfa încredințată lui în acest scop, întrunește elementele delictului de abuz de încredere prevăzut și pedepsit de art. 323 cod. pen., iar nu pe acelea ale delictului de furt dela stăpân. (*Curierul Judiciar* nr. 34 din 1914).

Raportul juridic între avocat și client este acela de mandat, iar nu de locațiune de serviciu.

După alții, contractul încheiat cu un avocat, e un contract nenumit, căruia i se vor aplica regulile de la mandat (art. 1532 cod. civ. *Dreptul*, 76, 1890; *D. Alezandresco*, V, 20).

Inculpatul în abuzul de încredere se poate uneori apăra că în realitate nu a existat mandat, ci cont curent, cont deschis, comision sau reprezentanță.

Judecătorul de instrucție, după unii, nu are cădere de a judeca, ci de a instrui conform art. 136 proc. pen., stabilind dacă sunt sau nu indicii suficiente în sarcina preveniturii.

Revine instanțelor de fond să decidă dacă alături de raportul juridic de mandat mai existau și alte rapoarte.

Comite abuz de încredere: reprezentantul în țară al unei firme străine care însărcinat fiind cu încasarea creanțelor debitorilor români, își însușește banii încasați din datoriile executate, inducând în eroare pe comitenți, că debitorii sunt răi platnici: comerciantul, care, fiind însărcinat să desfacă într-o localitate stocurile de marfă ale mandantului, folosind împrejurarea că între patroni și el se găseau o serie de socoteli încurcate și-a apropiat o sumă de bani cuvenită patronului.

Îngrijitorul viei care și-a oprit din încasările curente, provenind din desfacerea vinului în detaliu, comite un abuz de încredere.

Constituie delictul prevăzut de art. 323 cod. pen., nerestituirea biletelor de loterie încredințate inculpatului pentru a fi plasate.

Nerestituirea lucrului încredințat cu titlu de mandat constituie până la proba contrarie, dovada că a fost pus la o parte cu rea-voință și faptul de a nu preda socotelile nici după notificare și chiar mai târziu în cursul procesului, dă dovada intenției cul-

pabile și prejudiciului. (Cas. II, decis. nr. 401 din 1933).

Constituie un abuz de încredere faptul unui director de bancă de a deturna fondurile și valorile, nu în prejudiciul băncii, ci în acel al clienților, mandanții săi. (Cas. fr. Rec. des Somm. 1929, 5, p. 417).

Scontarea poliței aparținând stăpânului și întrebuințarea sumei în folosul inculpatului angajat din bancă, constituie delictul de abuz de încredere. (Cas. fr., Rec. des Somm., 1928, nr. 4, p. 309).

Constituie abuz de încredere faptul de a deturna valoarea unui cec remis pentru încasare sau lăsat în depozit, atunci când mandantul sau deponentul n'au înțeles să dea bancherului dreptul de a dispune de suma în plină proprietate. (Cas. fr. Rec. des Somm., 1928, 4, p. 309).

Comenzile făcute pe numele mandatarului, în loc a fi făcute pe numele firmei mandante, constituie abuzul de încredere.

Darea unei garanții poate să excludă ideea de mandat, după cum se poate însă și concilia cu el.

După art. 1540 cod. civ., mandatarul este răspunzător nu numai de dol, dar și de greselile sale în *comitendo* sau *omitendo*.

Constituie abuz de încredere: faptul ciobanului de a-și fi apropiat cu rea credință oile ce i se încredințase spre îngrijire de către stăpânul său. (Cas. II, B. p. 193, 1894); cel căruia i s'a încredințat o sumă de bani spre a plăti foncierea pentru mandat. (Cas. II, decizia nr. 239 din 1884); cel care primind mandatul de a ține comptabilitatea vânzării unei păduri, detur-nează lemne și bani. (Cas. II, B. p. 1053 din 1892).

Asociați

Asociații responsabili solidari, însărcinați cu administrarea afacerilor sociale sunt mandatați față de coasociați și se fac culpabili de abuz de încredere, când detur-nează fondurile sociale pentru a le întrebuința în afară de pactul social sau le întrebuințează la alte scopuri decât acelea ale societății. (*Dalloz*, Ab. de conf.).

Un coasociaț care administrează asociația, se consideră mandatar al societății. Săvârșește abuz de încredere coasociațul care dispune în folosul său de banii societății. (Cas. II, 904, 1901 *Papadopol—Pastion*, p. 594, nr. 17).

Coasociațul se consideră ca mandatar al coasociaților și ca atare nu are drept decât la partea sa de beneficiu din beneficiul net al societății. Săvârșește delictul de abuz de încredere când încasează mai mult în folosul său și în paguba asociatilor. (Cas. II, Bul., p. 1364, 1901).

Cont curent

În locul raportului de mandat poate interveni un raport de cont curent, care nu e prevăzut de art. 323 cod. pen., dar mandatul inițial subsistă.

Multiplicitatea raporturilor juridice, precum garanția, contul curent, nu exclude contractul de mandat și deci de abuz de încredere.

Garanția nu exclude ideea de mandat, după cum existența unei cauțiuni nu exclude posibilitatea unui abuz de încredere.

„La cauzione preventivamente prutata dall' infidelle, non è elemento atto al escludere il reato”. (*Manzini*, Tr. de dr. pen., ed. VI, vol. VIII, nr. 2657, p. 419; *Jurisprudenza Generală*, 6, 1931, speta 200).

Intr'un contract de mandat, comanda de marfă trebuie a fi primită pentru mandant, iar nu personal pentru mandatar.

Societatea mandantă, livrând marfa, urmează a trimite facturile pentru obținerea plății, iar mandatarul nu poate livra facturi, căci atunci comite și o înșelăciune, în detrimentul mandantului.

Un mandatar poate face diferite afaceri, cu mandantul, pe lângă acel de mandatar, precum consignatie, reprezentanță generală sau simple afaceri în calitate de mandatar.

Când lucrează ca mandatar el trebuie să specifice autorității sau persoanei cu care contractează, că lucrează în calitate de procurator, iar nu personal.

Se poate ca, deși la început, mandatarul să fi lucrat pentru mandant, în urmă mandatul să fie diformat într'un cont curent.

În materie de reprezentanță, comisionarul lucrează în numele lui propriu, ca cumpărător, iar comitentul nu apare.

Contul curent cuprinde posturi reciproce neindividualizate până la 31 Decembrie.

Contul deschis este împrumutul acordat de o bancă putând fi individualizat în orice moment.

Comisionul sau reprezentanța se poate schimba de părți în cont curent, dacă aceasta rezultă din scrisori.

Operațiile făcute de mandatar nu se pot îngloba în comision sau reprezentanță, dacă aceasta nu rezultă din scrisori și dacă facturile au fost făcute prin mandatar de către mandante, nu de mandatar personal.

Criteriul dominant al afacerilor rezultă din scrisori. El poate fi ca mandat sau personal, prin înșelăciune.

Când mandantul a interzis mandatarului a face afaceri personal, el nu poate face actele în calitate de comisionar, căci comisionarul nu încheie actele prin procură, ci personal.

Transformarea posturilor și modificarea facturilor, trecându-le pe numele mandatarului personal, iar nu pe numele mandantului, constituie un abuz de încredere prin înșelăciune.

Mai multe operații

Când mandatarul face mai multe operații, sumele încasate din mandat nu trebuie confundate cu sumele încasate din comision.

Comision

Comisionarul este un mandatar în raporturile cu comitentul.

Mandatarul, prin meșteșuguri frauduloase, poate reuși a încasa sume de bani cuvenite mandantului.

Apărarea mandatarului că ar avea de primit sume dela mandant, pentru actele făcute în calitate de comisionar și deci ar avea drept de retenție, este admisibilă numai când suma cuvenită pentru comision ar fi certă, lichidă și nediscutabilă între părți.

Antreprenorul unui garaj de automobile căruia i s'a încredințat de către un fabricant un stoc de cauciucuri spre a le vinde, este un comisionar în sensul art. 94 cod. com. (*Papadopol*, supliment, p. 65, nr. 17).

Este mandatar gerantul unei societăți în comandită și chiar al unei asociații în participatie, gerantul unei societăți în nume colectiv, directorul unei societăți anonime, eredele însărcinat a administra o succesiune indiviză, mandatarul legal precum tutorul, mandatarul comercial, în special comisionarul.

Reprezentanța

Reprezentanța există numai în limita în care ea a fost conferită. Ea implică ideea de mandat și deci de abuz de încredere.

Dacă reprezentantul a lucrat în sfera puterilor sale, mandantul răspunde chiar în caz de abuz al reprezentantului, căci mandantul era obligat să facă o procură completă. (*Vivante*).

Reprezentanții iau nume diferite, după sfera puterilor lor și câte odată după locul unde lucrează. Astfel ei pot fi numiți prepuși, reprezentanți de case streine, comiși de negoț, comiși voiajori.

Prepusul e un reprezentant general cu reședință stabilă, însărcinat la toate afacerile. El este personal răspunzător față de terți.

Mandantul poate completă puterile prepusului cu un mandat tacit.

Reprezentanții de case streine, obligă casa în limitele puterii acordate lor.

Comiși

Comiși de comerț au o reprezentanță limitată. Ei pot fi casieri, comiși de hotel, chelneri de băcănie, de cafenea. (*Vivante*).

Comiși voiajori încheie afaceri pe contul lor bucurându-se de un comision asupra afacerii.

Mandatul lor se interpretează în sensul că el cuprinde puterea ca să înfăptuiască toate actele necesare pentru a încheia afacerile ce le sunt încredințate.

Dacă clientul plătește direct comis-voiajorului însărcinat să vândă marfa, dar neautorizat s'o și predea, va trebui să plătească încă odată în cazul unei aproprieri nedatorite din partea acelui agent. (*Vivante*).

Comision. Consignatie

Contractul de comision implică în sine un mandat și ca atare comite un abuz de încredere comisionarul care și-a însușit sumele încasate pentru mărfurile cu a căror vânzare sau conservare a fost însărcinat. (Bul. Cas. 1457, 95).

Mandatul ordinar se deosebete de comision, căci deși între comitent și comisionar există aceleași raporturi ca între mandant și mandatar, totuși comisionarul este obligat direct către cel cu care a contractat (art. 405, 406 cod. com.).

Comitentul nu are acțiune contra persoanei cu care a contractat comisionarul. (*D. Alexandresco*, IX, p. 610).

Când e vorba de abuz de încredere rezultat din violarea unui contract, instanța penală trebuie să restabilească situația reală dintre părți. Astfel în caz de consignatie e obligată să înlăture chestiunea delictuală când constată că raportul juridic aparent de consignatie ascunde în realitate o vânzare. (Trib. Iași s. I, 14 Iulie 1931. *Jurisprudenta Generală* nr. 36 din 1931).

Contractul de consignatie este operațiunea juridică prin care, o parte, primește mărfuri cu clauza să le vândă, urmând să predea prețul, reținându-si cota de comision.

E un adevărat contract de mandat, nu de depozit.

Instanța penală e obligată să constate care este operațiunea juridică, contractul real dintre părți, pentru că raporturile de vânzare degheizate în convențiuni de mandat, nu pot atrage fapte penale re-

zultate din neplata prețului or nepredarea mărfurilor.

Constituie abuz de încredere faptul unei persoane care a primit un obiect spre vânzare în comision și care nu restituie nici obiectul, nici prețul lui. (C. Apel Cluj, P. R. 1924, 237).

După unii, între comitent și comisionar nu poate fi abuz de încredere nici la obiect, nici la preț, pentru că comisionarul vinde marfa în numele său propriu și încasează sumele în numele său, având numai obligația să dea socoteală comitentului.

Depozit

Deturnarea frauduloasă a obiectului depozitat atrage pedeapsa corecțională a abuzului de încredere.

În vechiul drept faptul constituia un furt.

La Romani, popor permanent în război, și unde cetățenii erau nevoiți să-și încredințeze adeseori averea unui amic, depozitul era considerat ca un contract de bună credință și era protejat prin pedepse foarte aspre.

Legea penală nu a dat depozitului alt înțeles decât codul civil.

Depozitul este un act care conferă paza lucrului, deosebindu-se de vânzare și de schimb, care transferă proprietatea și de închiriere și comodat, care, fără a transmite proprietatea, transferă uzul.

În civil, depozitul transferă depozitarului paza lucrului, proprietatea și posesiunea rămânând proprietarului.

Obligația principală și directă o are depozitarul. În ce privește pe deponent, obligațiile sale nasc posterior contractului, iar nu în momentul contractării.

Romanii îl considerau un contract sinalagmatic imperfect și numeau *actio depositi directa* acțiunea deponentului contra depozitarului, iar *actio depositi contraria* a depozitarului.

Depozitul are multe asemănări cu comodatul. Conform art. 1431 cod. civ. depozitul nu poate să aibă de obiect decât lucruri corporale, chiar dacă ar fi susceptibile de a fi consumate prin întrebuințare.

Cineva poate încredința cuișă spre păstrare o sumă de bani, cu obligația de a o restitui la cerere.

Este tipul cel mai simplu al depozitului.

Punerea la o parte a sumei de bani încredințate spre conservare, constituie abuzul de încredere.

Care este caracterul actului prin care fabricantul de ape gazoase, lasă cârciumarului sticlele de apă gazoase, pline cu apă, spre a i le restitui goale?

Credem că este un depozit, pedepsit conform art. 323 cod. pen. în caz când cârciumarul și le-ar însuși în fraudă fabricantului.

Uneori caracterul de depozit se confundă cu acel de mandat. Astfel, omul de serviciu al fabricantului poate fi considerat și ca mandatar al fabricantului.

Dacă s'a cerut depozitul la tribunalul civil, aceasta nu împiedică să se ceară în urmă despăgubiri civile pentru abuz de încredere, căci nu se aplică regula *electa una via*.

Totul depinde de modul cum a fost formulată prima cerere. (*Tănoveceanu—Dongoroz*, IV, p. 330, nr. 205)

Depozitarul unui cal care îl înhamă la trăsură, persoana care poartă bijuteriile ce i s'au dat în depozit, nu comite abuz de încredere, ci violează contractul, dând loc la acțiune civilă. (*Blanche*, VI, art. 408, nr. 237, p.307).

Depozitul este gratuit și de regulă depozitarul nu

se poate folosi de lucrul dat în depozit, ci numai a-l conserva.

Cu toate acestea, regula nu e absolută. Se poate prevedea în act ca depozitarul să se poată folosi de depozit. În acest caz, depozitarului i s'a încredințat banii nu numai pentru conservare, ci și spre întrebuințare.

Inculpatul care a sustras o claie cu fân pusă sub sechestrul și lăsată în custodia sa, comite delictul de abuz de încredere.

În caz de achitarea datoriei, după ce s'a deschis acțiune publică, adică după ce a fost pus în interdicere, inculpatul nu poate fi achitat pentru lipsa relei credințe, ci absolvit.

O asemenea plată nu este de natură să ridice delictului elementele lui, căci prejudiciul a existat încă din momentul sustragerii. (Cas. II, 1360, 1919).

Vânzătorul care a warantat mărfurile, comite delictul de abuz de încredere față de cumpărător către care era un simplu depozitar.

Când depozitarul a obținut autorizarea de a se servi de lucrul depozitat, după unii acest contract s'ar transforma într'un comodat sau împrumut de consumațiune.

Astfel Curtea de casație franceză a decis că convenția prin care o persoană primind în depozit o sumă de bani, se obligă a o restitui în aceleași spețe, în termen de un an, constituie un împrumut, deși a fost calificat depozit.

Dacă depozitarul vinde lucrul depozitat unui terțiu, acesta nu va putea fi acționat în revendicare de către deponentul proprietar, întrucât terțiul posesor, este apărat de prescripția instantanee: *en fait des meubles possession vaut titre*. Deși legea spune că în caz de furt, terțiul ar putea fi acționat, dar furtul nu poate fi asimilat cu abuzul de încredere.

Dacă depozitarul rupe plicul în care sunt depuse obiectele date în depozit, el nu răspunde de abuz de încredere, ci de daune.

Depozitul voluntar se poate dovedi cu martori numai când există un început de probă scrisă, sau părții i-a fost cu neputință a-și procura probă scrisă, iar aprecierea acestei imposibilități e suverană. (*Dr.* nr. 33, 1901).

După unii, faptul de a nu restitui polița preschimbată și a o repune în circulație pe piață, ar constitui un abuz de încredere, căci ea a rămas în depozitul posesorului.

Constatarea în fapt a instanței de fond, că un inculpat a reținut o poliță care-i fusese preschimbată și în urmă, cu intențiunea de a împărtăși un folos, în dauna reclamantilor, i-a acționat pe aceștia în judecată cambială pentru plata poliței reținute, este suficientă pentru ca în temeiul lui instanța să condamne pe inculpat pentru faptul de abuz de încredere. (*Jurisprudența Generală*, 1925, nr. 122, pag. 65, Cas. s. II, decizia nr. 2733 din 1930).

Când obiectul constă într'o sumă sau alte lucruri fungibile, și depozitarul are drept prin contract a se servi de ele, este, după unii, depozit atât timp cât lucrurile există în natură. Când nu mai există în natură, este depozit neregulat.

Este cont curent și nu depozit, depunerea la o bancă a unei sume de bani producând dobândă, cu retrageri facultative.

Este împrumut și nu depozit, depunerea unei sume cu dobânda fără retrageri și fără încheieri de conturi la finele anului.

Imprumut cu amanet. Gaj

Există abuz de încredere când lucrul a fost dat în gaj sau amanet?

Se decide că în acest caz nu există abuz de încredere. Amanetul n'a fost protejat de legiuitor cu sancțiunea penală a abuzului de încredere.

Deturnarea gajului sau amanetului de către creditor nu constituie delictul de abuz de încredere. (*Jurisprudența Generală* nr. 31 din 1933).

Termenii art. 323 din codul penal fiind limitativi, delictul de abuz de încredere nu există decât atunci când agentul obține lucrul ce i-a fost încredințat în baza unuia din contractele anume enunțate de acest text, nu însă și atunci când a primit lucrul în gaj sau amanet. În asemenea caz nu există abuz de încredere, ci numai o afacere pur civilă sau comercială. (*Bul. Curților de Apel* nr. 3 din 1924, p. 95).

În dreptul nostru, acel care și-a însușit lucrurile ce i-au fost încredințate cu titlu de împrumut sau amanet, nu comite un abuz de încredere, pentru că textul nostru nu vorbește nici de împrumut, nici de amanet sau gaj, despre care vorbește însă art. 408 din codul francez, în urma legii din 13 Maiu 1863. Înaintea acestei legi, aceeași soluție era admisă și în Franța. (Cpr. Cas. fr. D. P. 50, 5, 3; Sirey, 51, 1, 76; D. P. 53, 5, 8; Sirey, 53, 1, 590, etc. Vezi *Garraud* op. cit. V, 2324, urm., p. 650 și urm., ed. a 2-a; *Faustin Hélie*, *Théorie du Code pénal*, V, 2291, 2301; *Pand. fr. vo Abus de confiance*, 158 urm.).

S'a admis însă că faptul unei persoane de a refuza restituirea banilor ce i s'au încredințat spre a-i schimba constituie delictul de abuz de încredere, într-un caz între diversele cazuri prevăzute de art. 323 cod. penal, este și acela când cineva pune la o parte banii ce i s'au dat spre a fi întrebuințați într-un mod hotărât; deci aci nu poate fi vorba de un mandat intervenit între părți, de oarece faptul se pedepsește ca abuz de încredere nu numai atunci când lucrul s'a primit cu titlu de închiriere, mandat sau depozit, ci și în cazul când banii au fost dați cuiva spre a-i schimba, operație pentru care practica și uzul nu cere facerea unui act scris. (Cas. II, *Bult.* 1903, pag. 239).

La francezi, împrumutul pe titluri date în gaj poate da loc la abuz de încredere, când ele au fost risipite de împrumutător. (Rec. des Somm. 1929, 7, p. 609).

Amanet la Banca agricolă

Pentru existența delictului de sustragere sau deturnare a produselor amanetate Băncii agricole, delict pedepsit ca abuz de încredere conform art. 13 l. B. Agricole, nu se cere ca inculpatul să fi întrebuințat manopere frauduloase. (Cas. II, *Curierul Judiciar* 10, 11, 1920).

Este escrocherie și nu abuz de încredere faptul punerii ca amanet al unor obiecte pe cari constituitorul amanetului nu le avea în funcție în momentul constituirei acelui amanet (art. 13 l. B. Agricole, *Bul. Cas. II*, p. 1381, 1903).

Schimbul

Contractul de schimb nu figurează în enumerarea din art. 323 cod. pen. Schimbul nu este protejat cu pedeapsa corecțională a abuzului de încredere.

Contractul de schimb nefigurând printre acelea cari sunt limitativ enunțate de art. 408 cod. pen.

(art. 323 cod. pen. român), risipirea unei sume de bani, încredințată în virtutea unui contract de schimb, nu poate constitui delictul de abuz de încredere. (Cas. crim. 29 juillet, 1905, *Gaz. trib.* 5 Août, 1905).

Proba

Existența contractului civil de care s'a abuzat trebuie probată după regulile dreptului civil.

Când dovedirea unui delict este subordonată existenței unui contract, acest contract trebuie să fie probat după regulile codului civil. Prin urmare, dacă acest contract nu este constatat printr'un înscris sau dacă obiectul său trece peste 150 lei, nu poate fi probat prin martori peste 150 lei, nu poate fi probat prin martori sau presumpțiuni, decât în caz când există un început de probă scrisă sau dacă manopere frauduloase suferite de partea vătămată au împiedicat-o să-și procure proba literală.

În special, imposibilitatea de a-și procura proba scrisă a unui depozit poate rezulta din manoperele dolosive și frauduloase exercitate de un pretins executor testamentar care, invocând acest titlu, a făcut să i se încredințeze sume și valori de către soția lui *de cujus*, legatara sa universală atunci când decesul acestuia avusese loc abia de câteva ore. (Cass. crim. 14 juin 1906, *Gaz. trib.* 24 juin, 1906).

De câte ori delictul izvorăște dintr'un contract civil, precum: depozit, mandat, acest contract nu poate fi stabilit prin martori decât în cazurile admise de codul civil. (*Garraud*, V, p. 679; *Aubry et Rau* XII, 368; *D. Alexandresco*, VII, p. 252, VIII, p. 798; *Curierul Judiciar*, 38, 1904; *Dreptul*, 26, 1905).

În delictul de abuz de încredere principiul libertății probei testimoniale nu-și găsește aplicațiune.

Sunt două reguli: de competență și de probă.

Când contractul este negat, nu se ridică o chestiune prejudicială, ci o excepție, de competența judecătorului represiv. (*Garraud*, *Dol.* V, p. 347, nr. 333).

Art. 1191 prohibește proba cu martori.

Excepția este prevăzută de art. 1197, un caz de început de probă și art. 1198, când creditorul n'a fost în putință a cere proba scrisă, precum la obligațiile cari nasc din quasi-contracte, delictive și quasi-delictive, la depozitul necesar în caz de incendiu, în caz de accidente și de pierdere a titlului ce servea ca dovadă.

Proba cu martori e admisibilă când există un început de probă scrisă, precum răspunsul la interogatoriu luat de judecătorul de instrucție, când cel ce invoacă martori a fost în imposibilitate de a-și procura o probă scrisă, când e vorba de violarea unui depozit necesar, în materie comercială.

Prohibițiunea probei testimoniale încetează deci când există un început de probă scrisă, când persoana care invoacă probă testimonială a fost în imposibilitate de a-și procura proba scrisă, în caz de depozit necesar, etc.

Prohibiția din art. 1191 cod. civ., este generală și se aplică fără a se distinge dacă e vorba de o jurisdicție civilă sau corecțională.

Delictul de abuz de încredere presupune existența unei convențiuni civile anterioare comiterii lui, care trebuie probată conform legii civile. (*Dreptul*, 1, 1888; *Bul. Cas.* 1884, p. 314).

Faptele de comerț putându-se dovedi cu martori, depozitul care derivă dintr'un fapt de comerț, poate fi dovedit cu martori. (*Bul. Cas.*, p. 1196, 1898).

Proba elementelor delictului poate fi făcută prin

martori, când din cauza naturii sale particulare, contractul scapă în mod necesar oricărei probe scrise.

Astfel, când e vorba de un mandatar obicinuit al reclamantului și există între ei raporturi cari creiază o încredere generală și necesară. (Cas. fr., Rec. des Somm., 1928, nr. 4, p. 309).

Stăpânul care dă servitoarei o sumă de bani și aceasta îi sustrage, poate dovedi cu martori acest fapt, căci a fost în imposibilitate a cere dovadă scrisă, (art. 1198 cod. civ.).

Spre deosebire de legiuitorul francez, codul civil român prin art. 1533 cod. civ., prevede că mandatul poate fi și tacit nu numai expres ca în legea franceză. Ca atare, probațiunea unui asemenea mandat tacit, se poate face în orice mod, deci cu martori și prezumțiuni, nu numai cu înscris. (*Dreptul* nr. 1, 1888).

Contribuabilul care predă o sumă de bani percepătorului, iar acesta nu-i eliberează chitanță, poate reclama pe percepător pentru abuz de încredere față de el, iar nu pentru delapidare, întrucât prin faptul că nu a eliberat chitanță, banii nu intraseră în tezaurul Statului.

În acest caz, dovada abuzului de încredere se poate face cu martori, căci împlicatul a fost în imposibilitate de a obține o dovadă (art. 1198 cod. civ.).

Inculpatul poate invoca principiul indivizibilității mărturisirii.

După ce existența contractului a fost stabilită, faptele de deturnare cari constituie delictul însuși, pot fi dovedite cu martori.

Odată contractul civil, prealabil abuzului de încredere fiind stabilit, faptele de deturnare cari constituie delictul în sine, pot fi dovedite cu martori.

Se admite în mod constant în doctrină și jurisprudența penală principiul după care anumite infracțiuni — cum este abuzul de încredere prevăzut prin art. 323 cod. pen., a căror ființă legală se grefează pe existența între autor și victimă a unor legături de drept convenționale, — locațiune, mandat, depozit — constituind unul din elementele substantiale ale delictului, nu pot fi dovedite înaintea instanței represive prin mijloacele obișnuite în materie penală; martori, prezumțiuni sau simple indicii de fapt, ci urmează a fi supuse regulelor de probațiune admise și prescrise prin art. 1191 și urm., codul civil pentru stabilirea unei operațiuni juridice înaintea instanțelor civile.

Dacă asemenea infracțiuni — prin care legiuitorul nu face altceva decât să sancționeze penaliceste unele abateri, având un deosebit caracter imoral, dela obligațiunile civile ce izvorăsc din anumite contracte bazate mai mult decât oricare altele, pe încredere și onestitate, sunt sustrate dela normele ordinare cari reglementează dovada în penal, această derogare privește, cum e logic și firesc, numai contractul civil ca element principal și fundamental al infracțiunii, nu însă și celelalte elemente precum: intențiunea frauduloasă, deturnarea sau risipa fondurilor, mărfurilor, etc., prevăzute în art. 323 cod. pen. și altele ce eventual ar mai fi necesar, elemente a căror existență se va proba după regulele generale în materie corecțională. (Cas. II, dec. pen. nr. 711/930, *Jurisprudenta Generală* nr. 31 din 1930).

Proba existenței unui depozit în valoare de 3000 mărci, a cărui violare servește de bază la o plângere de deturnare frauduloasă, se face după regulile dreptului civil.

Acel căruia se opune o mărturisire indivizibilă, are dreptul, când e vorba de o mărturisire complexă, să

producă, în afară de termenii mărturisirii, proba înexactității unei părți din acea mărturisire.

Totuși, când obiectul întrece valoarea de 150 franci și când afacerea este civilă, nu poate să facă proba contrar dispozițiilor din art. 1341 cod. civil (1191 civ. român), afară numai de cazurile prevăzute în mod limitativ de legiuitor.

Lipsește de bază legală deciziunea care nu arată în mod precis ce probatuine a fost adoptată și care nu arată caracterul civil sau comercial al obligațiunii, căci Curtea de Casație este în imposibilitate de a-si exercita controlul, relativ la legalitatea probei admise în cauză. (*Pas. Belge*, 1921, 1, 23).

Într'o urmărire pentru abuz de încredere, proba existenței contractului violat, când valoarea acestuia trece de 150 franci, se poate face cu martori și prezumțiuni în toate cazurile când nu a fost cu putință să se procure o dovadă scrisă.

Judecătorul fondului constată în mod suveran că existența acestei imposibilități rezultă din circumstanțele cauzei. Articolul 1348 civ. fr. și belgian (rom. 1198 civ.), conține o excepțiune de caracter general la interdicțiunea probei testimoniale și cazurile pe cari le enumără textul nu sunt limitative. (*Pas. Belge*, 1921, 1, 144).

N. JAC CONSTANTINESCU
Președinte la Curtea de Apel din București

OBSERVAȚIUNI

asupra

Legii pentru utilizarea personalului românesc în întreprinderi *)

În România, în diferite epoce ce s'au succedat până la consolidarea deplină a tuturor naționalilor într'un mănunchiu indisolubil, rațiunile de stat au variat, așa că și condiția străinilor depindea de împrejurările momentului. În tot timpul, însă, poporul și legiuitorul român au privit cu blândețe pe străini, acordându-le într'o largă măsură ospitalitate și drepturi.

În ultimul timp, sub inspirațiunea principiilor umanitare, proclamate de diferite congrese europene, în soluționarea diferitelor probleme ale activității umane, legiuitorul român a căutat să aplice aceste principii în cadrul intereselor generale locale. El a stabilit dispozițiuni ocrotitoare pentru străini, mai cu seamă în legislațiunea muncii și a exploatării avuțiilor țării, dar, a subordonat atare ocrotiri necesităților locale, a sprijinirii elementului național.

Expunerea tuturor acestor măsuri, întrece limita articolului nostru, astfel că ne mărginim a menționa pe cele mai principale.

Legea *reglementării migrațiunilor* din 1925 îmbrățișează problema sub aspectul speculativ al libertății muncii în raport cu interesul social de conservare al naționalității. Astfel, prin zisa lege, după ce în principiu se anunță că imigrațiunea este liberă, se pre-

*) Legea este tipărită în broșura Nr. 534 din „Biblioteca Legilor Uzuale” la *Curierul Judiciar*. Prețul 10 lei.

cizează, totuși, că ea este supusă restricțiilor: pe care le cer interesele Statului sau ale populației.

Legea din 1930 pentru *proteguirea muncii indigene*, prevede dispozițiuni detaliate privitoare la autorizarea străinilor în exercițiul profesiunilor, sau a muncitorilor din diferite întreprinderi. Zisa lege, cu tendința atragerii pe teritoriul țării a capitalului și industriei străine, cuprinde o importantă restricțiune cu caracter economic național. Prin articolul 4 al acestei legi se oprește imigrarea specialiștilor străini pentru lucrări cari pot fi executate cu elemente existente în țară, sau dacă în acea ramură se constată prisos de cereri de lucru.

Restricțiunile admise în privința imigrației străinilor, menționate în art. 2 al legii din 1930, după care străinul nu poate exercita în țară nici o profesiune sub nici o formă, fără autorizarea Ministerului Muncii, restricțiuni, păzite și de legislațiunile celorlalte state, și adoptate de Convențiunile internaționale, la care a aderat și statul nostru, se divid în trei grupe, după motivele ce le au provocat: considerațiuni de *naționalism economic*, *apărare națională* și de *moralitate*. Vom discuta aplicațiunile noiei legi în privința primelor două puncte, conținute în textele legii, punând în evidență inovațiunile și criticile ce pot fi formulate asupra lor.

Privim ca imperioasă datorie de a menționa înălțimea de vederi și interesul pentru binele public ce reiese din interesantele cuvântări pronunțate în adunările legiuitoare cu ocaziunea votării legii.

*
* *

Restricțiunile aduse libertății muncii, bazate pe principiul naționalismului economic prezintă interes, întrucât legiuitorul, într'un interval scurt a variat în concepțiunile sale. De la restricțiuni precise a trecut la o reformă radicală, favorizând munca străină. Prin *legea comercializării*, din 1924, statul își asigură o politică economică națională, stabilind naționalizarea întreprinderilor, prin majoritatea românilor în consiliile de administrație și proporția de 75 la sută, după șapte ani, a personalului român în toate categoriile. Intocmind concesiunea întreprinderilor, prin licitație publică, legiuitorul din 1929 lasă libertate capitalului străin, nepunând restricție în ce privește personalul străin din aceste întreprinderi. Prin aceeași lege se mențin dispozițiunile legii de încurajare națională din 1887 pentru întreprinderile sub formă de regie mixtă, după care lege, 75 la sută din numărul total al lucrătorilor trebuie să fie români, iar personalul tehnic între 25—60 la sută, după trei perioade, anume fixate. După legea reglementării migrațiilor și cea a protejării muncii indigene, ambele și astăzi în vigoare, proporția de 25 la sută de străini admiși în întreprinderi, pe baza legilor speciale, este o condiție formală.

Noua lege în considerațiunea că șomajul manual și mai ales cel intelectual se vede cu proporțiuni mari în țară, ia măsuri de îndreptare, prescriind că întreprin-

derile de tot felul, funcționând în țară să fie obligate a avea 80 la sută personal român, în fiecare din categoriile de personal utilizat, și 50 la sută din personalul administratorilor, direcției și cenzorilor.

Prin art. 2 al legii, industriile înființate după promulgarea ei, și care, fie prin importanța lor economică *excepțională*, fie prin *specialitatea* lor de fabricație, ar avea nevoie vremelnic de o proporție mai ridicată de personal străin, decât cea prevăzută mai sus, o pot obține pe baza autorizării Consiliului de miniștri, în urma referatului unei comisii, compusă din delegații Ministerului industriei și ai Ministerului muncii. În aceste cazuri li se acordă unor atare întreprinderi un termen de doi ani dela înființare, în lăuntru căruia trebuie ca personalul român să satisfacă prevederile legii.

O nouă dispoziție, bine venită, este aceea prin care se acordă drept Ministerului de industrie de a interveni cu succes pentru ameliorarea salarizării, când n'ar fi potrivită cu capacitatea și utilizarea elementelor românești, în raport cu cele străine.

Coeficientul general pe categorii prescris în lege, privitor la elementul românesc, asigură aplicațiunea sinceră a măsurii luată, căci, după cum cu drept cuvânt s'a susținut în Cameră, deși după regimul actual există în legi un procent obligator de 70 la sută personal românesc, nu se făcea calculul pe categorii, așa precum prevedea actuala dispozițiune legală, ci se totaliza categoriile, numărându-se apoi global funcționarii, inginerii, la olaltă cu servitorii. Astfel, în vedere că și sancțiunile legii vechi, în caz de neaplicare, erau derizorii, românii 70 la sută erau utilizați ca servitori. Aliniatul adaus la primul articol în Senat, și menținut prin art. 11 în lege, după care admisibilitatea străinilor în țară se face după normele stabilite de legile pentru protecția muncii din 1930 și a migrațiilor din 1925, are interes, întru cât astfel este precizat că aceste norme rămân în ființă sub legea nouă. Dealtmîntrelea, însuși raportorul legii a susținut că legea ce se propune are de scop să completeze măsurile prevăzute de sus citatele două legi. Stabilirea în mod precis a menținerii acestor două legi are apoi o importanță deosebită și din alt punct de vedere. După cum a susținut ministrul, d. inginer Teodorescu, administrarea și distribuția străinilor urmând a avea loc în baza acelorasi legi din 1930 și 1925, după care intrarea lor în țară este supusă unor anumite autorizări, nu mai poate avea loc temerea ce s'a manifestat a imigrării străinilor în proporție enormă. În fine, excepțiunea creată prin art. 2, privitoare la industriile noi ce ar avea nevoie vremelnic de o proporție mai ridicată de personal străin de cât cea prescrisă de primul articol, o socotim întemeiată, întrucât se referă la industriile neexistente în țară. Imensul câmp de activitate al științelor și artelor deschide orizonturi noi ce pot da loc la creațiuni de industrii, ce necesitează personal străin în o proporție mai mare de cât cea prescrisă de lege, cel puțin pentru timpul cât elementul românesc va de-

prinde continuarea noilor opere. După cum a spus d. senator Mircea: „industria pe fiecare zi se desvoltă, se transformă, se perfecționează, iar pentru aceasta trebuie să luăm oameni cari știu cum să conducă pe lucrătorii noștri și să-i formeze’.

*
* *

În ce privește personalul întreprinderilor în legătură cu apărarea națională, socotim că textul legal, ca excepțiune, lasă de dorit, întrucât nu se menține măsura prescrisă de primul articol, după care se fixează în principiu o anumită proporție a personalului străin pentru orice întreprindere.

Față cu textul legal se lasă la liberul arbitru al Ministerului industriei fixarea, proporției de străini în aceste întreprinderi, de o extremă importanță, și a căror categorii au fost prevăzute prin un aliniat în următoarea cuprindere: „industriile miniere, industriile metalurgice capabile de a fabrica mijloace de transport și munițiuni, industriile chimice de explozibile și gaze și industriile producătoare de energie”.

Această latitudine lăsată Ministerului industriei în fixarea proporției elementului românesc, pe baza referatului unei comisii, compusă din câte un delegat al Președinției Consiliului de miniștri, al Ministerului industriei, al Muncii, al Ministerului de interne, și al Marelui Stat-Major al armatei, a fost combătută, cu ocazia discuțiunii textului respectivi în Comisia Senatului, de d. senator Gafencu. Senatul, și în urmă Camera, au menținut zisa latitudine, mărginindu-se a lămuri, prin aliniatul ce am semnalat, categoriile acestor întreprinderi. Socotim că acest simplu adaus este insuficient. După legea marinei comerciale din 1907, întreprinderile acestei instituții sunt socotite nu numai ca un instrument economic, dar și ca un element de siguranță militară pentru caz de război. Și, pentru aceste întreprinderi, de apărare națională, este stabilit formal prin lege, că ori ce vas sub pailion român, atât de mare cât și râuri, trebuie să aibă o treime a personalului ofițeresc de naționalitate română, ca și personalul inferior.

Potrivit acestei norme, un regim fix, stabilit legalmente, cu restricțiuni precise pentru proporția de străini, credem că trebuia fixată pentru toate întreprinderile ce sunt în legătură cu apărarea națională. Cea mai mare parte din ele au un rol decisiv în materie de armament, și deci de siguranță și conservarea țării. Neapărat că în scopul, apărării naționale, guvernele sunt destul de circumspecte în acordarea autorizărilor prescrise în lege, înlăturând pe cât este posibil elementul străin, dar, un regim comun cu celelalte întreprinderi credem că era preferabil, rămânând puterii executive rolul de supraveghere a măsurilor legale.

*
* *

Legiuitorul nou ținând ținând seamă că sunt condițiuni de muncă, care, după cum prevăd tratatele internaționale, implică pentru un mare număr de per-

soane needreptăți și privațiuni, tinde a îmbunătăți aceste condițiuni; și, în acest scop, în garantarea asigurării unui salariu potrivit necesităților, acordă drept Ministerului industriei de a interveni în orice împrejurare, când este loc de a ameliora salarizarea.

Dacă trebuie adus omagii legiuitorului pentru stabilirea acestei dispozițiuni umanitare, socotim, în ultimul loc, că, sancțiunile ce le prevede împotriva contraveniențelor acestor măsuri, de urgență ofensivă etnică, după cum prea bine le caracterizează distinsul ziarist, d. Șeicaru, sunt prea indulgente. În orice caz, suspendarea temporară și închiderea întreprinderilor trebuiau lăsate în competența justiției de drept comun.

Ameliorarea șomajului manual și intelectual, îmbunătățirea situației celor angajați în întreprinderile cu capital străin, și, în fine, funcționarea muncii în armonie cu interesele supreme ale Statului, sunt chestiuni capitale, după cum a spus Ministrul industriei, ce trebuiau reglementate de urgență. Noua lege s'a inspirat de principiile cele mai umanitare, căutând să concilieze toate interesele ce sunt în joc, și este de sperat, că aplicarea ei cu obiectivitate, ca să răspundă intereselor țării, va aduce bune rezultate sub raportul economic.

D. G. MAXIM
Fost președinte la Curtea de apel

RECENZIE

Studiul legii pentru organizarea muncii în porturi, de Jac Zaharia *).

D-l Jac Zaharia consacră lucrarea de față unei chestiuni foarte importante: „Studiul legii pentru organizarea muncii în porturi”. Este prima lucrare în care găsim un studiu complet sub aspectul economic, social și constituțional, al problemului muncii în porturi și mă grăbesc să adaug: este o lucrare interesantă din toate punctele de vedere.

Dela 30 Aprilie 1920, de când a luat ființă Ministerul Muncii și Octrotirilor Sociale, al cărui prim titular a fost d-l. Grigore L. Trancu-Iași, unul dintre marii noștri creatori în acest domeniu, și până la 15 Februarie 1933, când a luat ființă legea pentru înființarea și organizarea jurisdicțiunii muncii, marea problemă a protecțiunii legale a muncitorilor a format la noi obiectul unei serii numeroase de dispozițiuni legale. Dispozițiunile din codul civil privitoare la raporturile dintre patron și salariat au rămas niște dispozițiuni anacronice.

Viața socială și conștiința omenească au impus, mai întâi jurisprudenței și în urmă Statului, necesitatea de a crea principii noi

*) A apărut în Editura Curierului Judiciar, Prețul 50 lei.

și apoi dispozițiuni legislative, menite să orânduiască, prin măsuri speciale, acești importanți factori de producțiune care sunt muncitorii.

Noua Constituție din 1923, în art. 21 a înscris principiile de bază ale legislațiunii viitoare muncitorești și în aplicarea acestor principii constituționale s'au votat toate legile cari guvernează astăzi munca și persoana muncitorului.

În acest spirit și cu respectarea acestor norme constituționale, trebuia alcătuită și legea din 21 Iulie 1931, privitoare la organizarea muncii în porturi.

În cele opt capitole, ale studiului său, d-l Jac Zaharia, cu o putere de judecată și de analiză remarcabilă, își ia sarcina să dovedească :

1. Că principiul muncii prin rotație este antieconomic.

2. Că acest principiu nu se poate aplica la docuri, bazine și silozuri.

3. În fine, că el este neconstituțional. Și ca o încoronare a acestui studiu cu caracter economic și social, d-sa cu o competență deosebită propune o serie de soluțiuni, manite să aducă pacea între muncitorii din porturi și în același timp pentru ca : „buna stare a tuturor factorilor de producțiune, grupați în „jurul potențialelor : capital și muncă, să se „bucure de o egală ocrotire a legilor, nu numai unul față de celalt, ci și între componenții aceluiaș grup, condițiuni primordiale „cari garantează armonizarea intereselor tuturor claselor producătoare, în folosul interesului general și al consolidării și prosperității „țării“.

Această notă finală a lucrării d-lui Zaharia, caracterizează scopul urmărit de d-sa prin acest studiu :

„Interesul general și prosperitatea țării“ adică idealul care trebuie să prezideze la alcătuirea ori-cărei legi și mai cu deosebire la o lege cu un profund caracter social.

Idealul în o astfel de legiferare este ideea de bine care trebuie să se afle în conștiința omenească.

În măsura în care această idee de bine lipsește, legiferarea este incompletă și în anumite cazuri, poate fi păgubitoare.

D-l Jac Zaharia urmărind ideile fundamentale ale legii din 1931, demonstrează că autorii laterali (cei cu amendamentele) au păcătuțit față de noțiunea de mai sus.

Sub capitolul „neconstituționalitatea legii“, cu o demonstrațiune juridică de înaltă valoare, d-sa invederează că : „Condiția că numai muncitorii prevăzuți în textul art 1 din

„lege pot lucra în porturi și numai pe bază „de rotație, nu numai că nu ocrotește în „mod egal pe toți factori de producție, ...ci „din contră îi nedreptățește în mod grav, „pentru că, dacă muncitorii sunt factori de „producțiune, apoi, acești factori de producțiune, nu se limitează numai și numai la „muncitorii din port prevăzuți de art. 1 din „lege, ci calificarea aceasta cuprinde pe ori „și care din acei ce muncesc“.

Lucrarea d-lui Jac Zaharia, scrisă cu mult talent și pe temeiul de studii serioase, va crea desigur necesitatea imperioasă de a se modifica legea citată, în sensul concluziunilor d-sale.

Li dorim acest succes meritat, pentru că oricine va citi acest studiu, se va convinge de finalitatea frumoasă urmărită de d-sa și de urgența și importanța acestei soluționări de natură a asigura pacea și ideea de solidaritate socială de care a fost călăuzit în opera întreprinsă de d-sa.

GEORGE PETROVICI

Decanul Baroului de Ilfov

LA TROIȚA PROFESORULUI ȘTEFAN G. LONGINESCU

Facultatea de Drept din București, a cărui catedră de Drept Roman a fost ilustrată un lung șir de ani de către eruditul profesor, i-a ridicat, la mormântul său din Cimitirul Nordic din Focșani, un monument troiță, executat de sculptorul I. Dimitriu-Bârlad.

Sfințirea monumentului a avut loc în ziua de 23 Iunie a. c., cu care ocazie s'a făcut și parastasul de 3 ani dela moartea lui, întâmplată la 2 August 1931.

Profesor învățat, dotat cu o conștiințiozitate în îndeplinirea datoriei puțin obișnuite în țara noastră, caracter de o mare tărie și onestitate, el a publicat o mare parte din studiile sale științifice în coloanele *Curierului Judiciar* al cărui colaborator a fost până la moartea sa.

În *Curierul Judiciar* dela 23 August și 13 Septembrie 1931 s'a înregistrat dispariția sa prin cuvintele d-lor, avocat Postelnicu, profesor N. Corodeanu și d. Eug. C. Decusară.

Astăzi fratele dispărutului, celalt învățat dela Facultatea de Științe, d. G. G. Longinescu, publicând în broșură desfășurarea solemnității sfințirii monumentului, ne înfățișează și o însemnată contribuțiune la biografia eruditului romanist și avocat care a fost Ștefan G. Longinescu.

Impresionantă este rugăciunea la Troița profesorului Șt. G. Longinescu, a d-lui profesor C. Spulber, dela Universitatea din Cernăuți, caracter foarte asemănător aceluia al lui Longinescu, și autorul între altele a importanței cărți *Pentru adevăr și cinste*, care fiind o icoană a vremurilor în care a fost scrisă, a fost citită cu mult interes. Păcat că a fost un strigăt în pustiu!

D-l profesor G. G. Longinescu ne făgăduiește să scrie și cartea cea mare: *Profesorul Ștefan G. Longinescu 1865--1931*. O dorim din tot sufletul și pentru contribuirea la eternizarea unei figuri de profesor adevărat, de învățat și de caracter și mai ales pentru înfățișarea către generațiunile viitoare a unei vieți care le poate fi cel mai frumos exemplu de urmat din toate punctele de vedere. Și este știut cât poate contribui la educația tinerimei lectura biografică a unui înaintaș așa de curat.

C.

NALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. UNITE

Audiența dela 15 Martie 1934

Președinția d-lui C. RĂTESCU Președinte

Zufti Mustafa și a. cu Reeri Omer și a.

Deciziunea Nr. 9 Dosar Nr. 165/933

Sucesiune. Drept musulman. Inegalitatea între moștenitorii de acelaș grad, dar de sex diferit. Dacă constituie o inegalitate în fața legii? Neconstituționalitate. Respingere. Art. 252 legea musulmană, art. 23, 24, 27 legea org. jud. art. 46 legea organizării Dobrogei, art. 8 al. 2 Constituție.

Inegalitatea dreptului de succesiune între moștenitorii de acelaș grad, dar de sex diferit, pe care o prevede articolul 252 din legiuirea Ferabidul Ferabinzi, nu poate nici profita, nici vătămă pe cetățenii de altă religie, pentru că ea nu se aplică decât regulărilor de succesiune ce au loc între musulmani, iar atunci, când legiuitorul român, pentru scopul de a conserva religia musulmană, a menținut aceste dispozițiuni, nu violează cu nimic principiul înscris în art. 8 al. 2 din Constituție, astfel că în speță, motivul de neconstituționalitate este nefondat.

Curtea,

Asupra motivului III de casare din recursul făcut de către Zufti Mustafa și alții în contra sentinței civile a trib. Tulcea nr. 103 din 1932, motiv trimis în judecata secțiunilor unite prin deciziunea nr. 711 din 1933, a s. I-a a Inaltei Curți.

Având în vedere sentința atacată din care rezultă că încetând din viață locuitorul Omer Amet, de religie mahometană, din Măcin, au rămas pe urma lui ca moștenitori un fiu, Reeri Omer și două fiice, Ilfen Ismail Mustafa și Refia Hofuz Chiasim; că, în urmă au murit și copiii lui Omer Amet lăsând fiecare moștenitori; că, în 1931, recurenții de azi, — moștenitorii reprezentând pe cele două

fiice ale lui Omer Amet, — au chemat în judecată pe urmașii fiului lui Omer Amet, adică pe văduva Heeri Omer, personal și ca tutoare, cerând împărțirea averii rămase pe urma defunctului Omer Amet; că, prin deciziunea nr. 2 din 1931, cadiatul jud. Tulcea a admis în principiu acțiunea de partaj și a ordonat esirea din indiviziune, atribuind 2/4 părți fiului Heeri Omer, reprezentat prin moștenitorii lui și câte 1/4 parte fiecărei din cele două fiice, reprezentate prin moștenitorii lor; că, în deciziunea sa, cadiatul motivează că această împărțire a averii în părți inegale, a făcut-o aplicând dispozițiunile art. 252 din cartea de succesiune musulmană Ferabidul Ferabir, care prevede că dacă defunctul lasă pe urma sa pe lângă fiice legitime și fii legitimi, în cazul acesta fiul ia două părți din averea întreagă a defunctului, iar fata o parte; că, reclamanții au făcut apel la tribunalul Tulcea, cerând să se facă împărțea în părți egale după prevederile art. 689 și 728 cod. civ. român, sau dacă urmează să se aplice legile turcești, să se aplice art. 459 cod. civ. turc actualmente în vigoare, care de asemenea prevede egalitatea între moștenitori; că tribunalul a respins apelul ca nefondat prin sentința atacată cu recurs, motivând că potrivit art. 23 și 24 din legea de organizare judecătorească și art. 39 și 42 din regul. pentru funcționarea cadiatelor, toate litigiile dintre mahometani privitoare la succesiunile abintestat sunt de competența cadiatelor, care în acest caz, vor judeca după legile și uzurile mahometane; că, arată mai departe tribunalul — potrivit art. 27 din aceeași lege, judecarea după legile și uzurile mahometane are loc chiar dacă litigiul ar fi fost supus judecării instanței ordinare și că aplicarea normelor din codul civil actualmente în vigoare în Turcia nu este posibilă pentru că acest cod a fost pus în vigoare posterior promulgării legii de organizare judecătorească.

Având în vedere că reclamanții au făcut recurs în contra sentinței tribunalului Tulcea, sprijinit pe trei motive de casare, din care primele două au fost respinse ca neîntemeiate, prin deciziunea s. I-a a Inaltei Curți nr. 711 din 1933, iar cel de al treilea fiind formulat pe neconstituționalitatea unor texte de lege ordinare, a fost trimis Secțiunilor Unite, spre a-l judeca.

Văzând motivul III de casare, cum și memoriul pentru desvoltarea lui, astfel formulat:

Principiul inegalității de sex în materie civilă lovește în spiritul Constituției noastre care în art. 8 se exprimă că toți românii fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, sunt egali înaintea legilor.

Desvoltarea motivului;

Violarea art. 8, alin. II și 157, alin. 5 din Constituție. Neconstituționalitatea art. 23, 24 și 27 din legea de organizare judecătorească art. 39 din legea de organizare a Dobrogei vechi, art. 46 din legea nouă a Dobrogei, art. 252 din cartea de succesiuni Ferabidul Ferabizi.

Art. 8 din Constituție prevede în § 2 că toți românii fără deosebire etnică, de limbă sau de religie sunt egali înaintea legilor, iar art. 157 § 5 declară că în ziua promulgării Constituției, sunt desființate acele dispozițiuni din legi, decrete, regulamente sau orice alte acte contrarii celor înscrise în prezența Constituției.

În virtutea acestor texte, dispozițiunile art. 23 și 24 din legea de organizare judecătorească din 1925, precum și art.

27 din aceeași lege, disp. art. 59 din legea de organizare a Dobrogei Vechi, și art. 46 din legea nouă a Dobrogei sunt neconstituționale; întrucât dispunând că litigiile dintre mahomedani privitoare la succesiunile ab intestat sunt de competența cadiatelor care judecă după legile și uzurile mahomedane și întrucât în aplicarea acestor disp. își găsește locul și art. 252 din cartea de succesiuni Ferabidul Ferabizi care prevede că în caz de succesiune ab intestat, jumătate din succesiune se va cuveni descendentului de sex masculin, iar cealaltă se împarte între fiice sau moștenitorii lor, urmează că se consacră o inegalitate de drepturi între cetățenii aceleiași țări, bazată pe deosebire de religie, care duce la inegalitatea între sexe.

Intr'adevăr, mahomedanilor, în virtutea textelor mai sus citate și numai prin faptul deosebirii de religie dintre ei și ceilalți locuitori ai țării, li se aplică legile și uzurile musulmane.

Dacă unui grup de cetățeni ai țării li se pot acorda instanțe de judecată speciale în conformitate cu moravurile lor, nu se poate însă admite în fața textelor precise ale Constituției că aceste instanțe să aplice legi sau uzuri în contradicție cu pactul fundamental al țării. Chiar dacă inegalitatea de sex nu este cuprinsă în disp. art. 8, în speță însă această inegalitate de sex în fața legilor nu-și găsește locul prin sine însăși, ci numai ca o urmare a deosebirii de religie, prevăzută în chip expres de textul art. 8 din Constituție.

Din analiza puterii pe care legile ordinare o trag din pactul fundamental, precum și din analiza însăși a acțiunii de constituționalitate rezultă că indiferent de preocupările de natură politică nici un text de lege ordinară nu poate contraveni disp. formale ale Constituției și că ori de câte ori în legislația română s'ar consacra pentru cetățenii români de religie deosebită disp. juridice deosebite, acestea ar fi neconstituționale.

De aceea vă rugăm a declara neconstituționale art. mai sus citate.

Având în vedere că prin motivul III de casare și prin memoriul care dezvoltă acest motiv se pretinde că dispoz. art. 23, 24 și 27 din legea de organizare judecătorească, art. 59 din legea de organizare a Dobrogei vechi și art. 46 din legea de organizare a Dobrogei noi, în baza cărora se aplică locuitorilor de religie mahomedană art. 252 din cartea de succesiuni Ferabidul Ferabizi, sunt neconstituționale violându-se prin ele art. 8 și 157 par. 3 din Constituție.

Că, în dezvoltarea motivului se susține că disp. art. 252 din cartea de succesiuni Ferabidul Ferabizi, contrar principiilor art. 8 din Constituție, consacră o inegalitate de drepturi între cetățenii aceleiași țări, bazată pe deosebire de religie, care duce la inegalitatea între sexe din punctul de vedere al dreptului de succesiune.

Având în vedere că prin art. 8 alin. II din Constituție se prevede că toți românii, fără deosebire de origină etnică, de limbă sau de religie, sunt egali înaintea legii și datori a contribui fără deosebire la dările și sarcinile publice.

Că art. 157 par. 3 din Constituție prevede că din ziua promulgării Constituției, sunt însă desființate acele dispoz. din legi, decrete, regulamente și orice alte acte contrarii celor înscrise în prezenta Constituție;

Având în vedere că prin art. 59 din legea organizării judecătorești din Dobrogea, s'a prevăzut că pentru afacerile dintre mahomedani, relative la organizarea familiei, la puterea părintească, la că-

sătorii, divorț și succesiunile ab intestat, se instituie în orașele Tulcea și Constanța tribunale mahomedane, care vor judeca conform legilor și uzurilor mahomedane.

Având în vedere că această dispozițiune — prin care s'a integrat în sistemul legilor țării o parte din legile și uzurile mahomedane, recunoscându-li-se puterea de aplicațiune pentru locuitorii de religie mahomedană din jud. Tulcea și Constanța, — a fost extinsă prin art. 14 din legea organizării Dobrogei noi și pentru locuitorii de religie mahomedană din această provincie, iar prin legea de organizare judecătorească — art. 22, 23, 24 și urm. — a fost de asemenea menținută.

Considerând că ceea ce a urmărit legiuitorul prin aceste dispozițiuni a fost să asigure pentru locuitorii mahomedani din Dobrogea, după anexarea acestei provincii la Statul Român, un regim de ocrotire a religiunilor, păstrând pentru mai departe aplicarea pentru ei, a acelor părți din uzurile și legile musulmane cari cârmuiseră viața lor juridică în manifestările ei legale, ori influențate de religie.

Că așa se explică faptul că legiuitorul român a menținut aplicațiunea tocmai a acelor uzuri și legiuri musulmane, care se referă la organizarea și drepturile de familie, sau la drepturi ce derivă din acestea, adică la materii ale dreptului privat, ce sunt legate, sau au o origină influențată de religie;

Că, față de această rațiune a dispozițiunilor textelor sus citate, urmează că este neîntemeiată afirmațiunea făcută în motivul 3 de casare, în sensul că aceste texte ar viola principiul înscris în art. 8 alin. II din Constituție, pentru că ele nu numai că nu creiază o inegalitate înaintea legilor pentru cetățenii români din Dobrogea de religie mahomedană, din cauza religiei lor, — ceea ce Constituția interzice prin art. 8 alin. 8, — dar chiar prevede măsuri ce tind la conservarea și protejirea acelei religii;

Considerând că este exact că în baza sus citatelor texte devin aplicabile în succesiunile ce se regulează între mahomedani, dispozițiunile art. 252 din cartea de succesiuni musulmane, Ferabidul Ferabizi și că aceste dispozițiuni creiază între succesorii de acelaș grad o inegalitate din punctul de vedere al cătimei dreptului de succesiune, atribuirea celor de sex masculin o parte mai mare de cât celor de sex feminin;

Considerând însă, că principiul egalității dreptului de succesiune între moștenitorii de acelaș grad, fără deosebire de sex, este un principiu înscris nu în Constituție, ci în codul civil, deci un principiu de lege ordinară;

Că, astfel fiind și întrucât inegalitatea dreptului de succesiune între moștenitorii de acelaș grad, dar de sex diferit, pe care o prevede art. 252 din legiuirea Ferabidul Ferabizi, nu poate profita și nici vătămă pe cetățenii de altă religie, pentru că ea nu se aplică decât regulărilor de succesiune ce au loc numai între mahomedani, urmează că atunci când legiuitorul român pentru scopul de a conserva religia mahomedană, a menținut această dispoziție prin textele incriminate ca neconstituționale, nu a violat principiul apărut prin art. 8 alin. 2 din Constituție, deoarece din aplicarea acestor texte nu rezultă o inegalitate dela religie la religie; ci doar o inegalitate a dreptului de suc-

cesiune, care se include între locuitorii din sânul aceleiași religii, profitând tot unora dintre ei;

Că, nefiind aceste texte contrare Constituției, motivul bazat pe neconstituționalitatea sus citate-
lor texte de lege, fiind neîntemeiat urmează a se respinge și în consecință a se respinge recursul, întrucât celelalte două motive de casare au fost respinse de secțiunea I-a a Inaltei Curți prin deciziunea nr. 711 din 1933.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTITIE S. UNITE

Audiența dela 3 Mai 1934

Președinția d-lui D VOLANSCHI prim președinte

Elena Bărbulescu cu Casa generală de pensii

Decizia nr. 14. Dosar nr. 28/933

Constituționalitate. Pensii. Hotărâri provizorii pentru fixarea lor. Fixarea caracterului lor de definitive prin lege. Îndoială în interpretarea acestei legi. Lege interpretativă posterioară. Caracterul ei.

Apel. Cale de atac al cărui exercițiu poate căpăta prin lege o nouă reglementare și chiar se poate suprima. Art. 106 din legea generală de pensii, art. 7 din legea din 3 August 1931, art. 17 și 36 din Constituție.

1. Art. 106 din legea generală de pensii dela 1925 cuprinzând o dispozițiune care putea să dea naștere unei îndoeli asupra sensului și întinderii aplicațiunii lui a intervenit art. 7 din legea dela 3 August 1931, care nu adaugă și nu modifică nimic din textul aceluiași articol, ci înlătură îndoiala de interpretare ce i s'a dat.

În asemenea condițiuni, art. 7 din legea dela 3 August 1931, având caracterul unui text de lege interpretativă, nu a violat art. 36 din Constituție.

2. Regimurile legale — acel al acțiunii în justiție și acel al căilor de atac, afară de calea recursului care are o consacrare de ordin constituțional — fiind creațiuni obiective și generale ale legiuitorului ordinar și neputând să constituie obiectul unei situații juridice individuale, sau al unui drept patrimonial dobândit de o persoană, urmează că legiuitorul ordinar poate, tot pe cale de dispozițiuni generale cu caracter obiectiv, să modifice regimurile existente dând o nouă reglementare exercițiului căilor de atac, sau să suprima unele din ele, cum este aceea a apelului, atunci când se crede că interesele obștești reclamă atare măsură.

S'au ascultat d-nii avocați A. Velescu și E. Herovanu, pentru recurența Elena Bărbulescu și d. av. C. Stoicescu pentru intimata Casa Generală de pensii.

Curtea,

Asupra chestiunii constituționalității art. 106 din legea generală de pensii dela 1925 și a art. 7 din legea dela 3 August 1931, chestiune ridicată prin recursul făcut de Elena Bărbulescu personal și ca tutoare în contra deciziunii Inaltei Curți de conturi s. I-a nr. 378 din 2 Mai 1931:

Având în vedere deciziunea atacată din care rezultă că la 25 Februarie 1921, Comisiunea pentru constatarea și regularea drepturilor la pensie a recunoscut cu începere dela 19 Decembrie 1916, în mod provizoriu, d-nei Elena Bărbulescu și minorilor săi fii, drep-

tu la o pensie de 306 lei lunar, făcând aplicația, între alte texte de legi, și a legii din 19 Martie 1917, după care lichidările de pensii urmează a se face cu titlu provizoriu, rămânând a fi revizuite ulterior; că la 18 Decembrie 1929 pensionara făcând apel în contra deciziunii acestei comisii, i s'a respins apelul ca neadmisibil de Inalta Curte de conturi s. I-a prin deciziunea atacată cu recurs; că, pentru a da această soluțiune, Curtea de conturi se întemeiază pe art. 106 din legea generală de pensii din 1925, care prevede că pensiunile și recompensele dobândite în orice mod până la promulgarea acestei legi, sunt definitive și nu pot fi modificate în nici un fel, afară de cazurile unde legea dispune altfel; că, prin acest articol — arată Curtea de conturi — s'au definitivat pensiunile și recompensele dobândite pe baza diferitelor legi excepționale în legătură cu războiul și că prin un alt text — art. 84 — s'a prevăzut o derogare dela art. 106, dispunându-se că drepturile de rectificare pe baza art. 39 din legea dela 2 Septembrie 1920 sunt și rămân prescise, dacă cei interesați nu vor face cerere în intervalul de timp dela 15 Aprilie 1925 până la 15 Octombrie același an și nu vor depune actele în același timp; că pe baza acestor texte și întrucât pensionara a făcut cererea sa la 18 Decembrie 1929, Curtea de conturi a dat soluțiunea sus arătată;

Având în vedere că pensionara făcând recurs în contra acestei deciziuni, secțiunea III-a a Inaltei Curți de Casație a rezolvat motivele de casare și întrucât recurența contestase constituționalitatea art. 106 din legea pensiilor din 1925 și art. 7 din legea dela 3 August 1931 care interpreta pe cel dintâi, a trimis dosarul secțiunilor unite pentru a se pronunța asupra chestiunii constituționalității acestor texte;

Având în vedere că recurența contesta constituționalitatea textelor de lege sus citate prin motivele în număr de două cuprinse în memoriul ce a depus;

Văzând primul motiv astfel formulat :

Art. 7 din legea dela 3 August 1931, care a fost invocat și aplicat împotriva noastră, nu e o lege interpretativă, decât cu numele, pentru că: sensul său, așa cum a fost lămurit în desbaterile parlamentare e altul decât cel ce pare a reeși din formula textului; și pentru că: chiar dacă sensul său n'ar fi așa cum pretinde adversara noastră, Casa Pensiilor, el nu interpretează, adică nu explică o regulă obscură sau echivocă, ci adaugă, deci creiază o regulă nouă, căreia îi aplică calificativul de interpretativă pentru a-i asigura retroactivitatea.

Nici într'un caz, nici în altul, acest text nu respectă principiul înscris în art. 36 din Constituție, care dând organului legislativ dreptul de a-și interpreta deciziunile, nu-i recunoaște, însă, și pe acela de a reveni asupra lor.

Prin memoriul pe care l-am prezentat Secțiunii III-a a acestei Inalte Curți, care a avut a se pronunța asupra principalelor noastre motive de casare, am arătat și demonstrat în fapt că: guvernul din 1931 a voit să facă o lege care să schimbe situația din trecut, explicând în expunerea de motive că e nevoit să recurgă la acest procedeu din cauza dificultăților bugetare. Dar Parlamentul, care a examinat situația creată prin textul propus, nu l-a admis decât după ce a lămurit că acel text n'are efect retroactiv.

Astfel, fie că textul exprimă voința autorului formulei legale, de a face o lege cu efect retroactiv cu titulatura de lege interpretativă, fie că exprimă voința Parlamentului de a nu atinge drepturile născute în trecut, dar care voință nu s'a clarificat decât în desbaterile și nu în formula textului, art. 7 tot inconstituțional rămâne, pentru că violează principiul art. 36 din Constituție.

Având în vedere că prin acest motiv se susține că art. 7 din legea dela 3 August 1931, în realitate nu interpretează art. 106 din legea generală de pensii din 1925, ci adaugă o regulă nouă la aceea cuprinsă în art. 106 și îi dă calificativul de interpretativă, pentru a-i asigura retroactivitatea, nesocotind astfel art. 36 din Constituție care, dacă permite puterii legiuitoare să interpreteze legile, nu-i permite, însă, să revină asupra lor.

Având în vedere că legiuitorul constituant, prin art. 36 din Constituție, a acordat puterii legiuitoare dreptul de a edicta legi cu caracter interpretativ;

Că legea interpretativă fiind considerată ca făcând parte integrantă din legea interpretată, ea este aplicabilă tuturor faptelor produse anterior promulgării ei, dar posterioare legii interpretate, afară de cazul în care asupra acestor fapte nu a intervenit în perioada arătată o hotărâre intrată în puterea lucrului judecat.

Considerând că o lege pentru a fi interpretată și deci pentru a se bucura de efectele sus arătate, trebuie să se limiteze numai la clarificarea sensului pe care îl are dispozițiunea cuprinsă în textul de lege ce se interpretează, atunci când acest text este obscur sau îndoelnic;

Că, însă, dacă sub cuvântul de a interpreta o lege, puterea legiuitoare va elabora o dispozițiune nouă, sau una modificatoare a aceleia pe care pretinde a o interpreta, în acest caz legea astfel elaborată violează art. 36 din Constituție și ea nu va putea să aibă caracterul și efectele unei legi interpretative.

Având în vedere că art. 106 din legea generală de pensii din 1925 prevede: că pensiunile și recompensele dobândite în orice mod până la promulgarea legii, sunt definitive și nu vor putea fi modificate în nici un fel, afară numai de cazurile unde legea dispune altfel;

Având în vedere că definitivarea pensiunilor și recompenselor dobândite până la promulgarea legii citate, pe care o prevede textul art. 106, constituie o dispozițiune care putea să dea naștere unei îndoeli asupra sensului și întinderii de aplicațiune ce o avea;

Că, în adevăr, față de împrejurările create de războiul din 1916—1918, legiuitorul a introdus prin legea dela 19 Martie 1917, sistemul stabilirii pensiunilor cu caracter provizoriu, care prevedea — art. 1 și 4 — că hotărârile ce fixau pensiunile provizorii, aveau să fie revizuite din oficiu și numai hotărârile de revizuire căpătau caracterul unor hotărâri propriu zise;

Că, față de existența acestor pensii stabilite cu atare caracter provizoriu, edictarea dispozițiunii de definitivare cuprinsă în art. 106 din legea dela 1925, dădea naștere unei îndoeli de interpretare, pentru că ea putea să fie interpretată ca o măsură prin care se atribuia hotărârilor ce stabiliseră pensiunile în mod provizoriu, caracterul unor hotărâri propriu zise, necondiționate de o revizuire din oficiu și atacabile după normele generale ale legii pensiunilor, după cum, de asemenea, ea putea să fie interpretată și ca o dispozițiune prin care se atribuia tuturor hotărârilor de stabilirea pensiunilor pronunțate până la promulgarea legii din 1925 în primă instanță, un caracter de hotărâri judecătorești definitive, în înțelesul că nu mai puteau fi atacate cu apel;

Având în vedere că în această situație, legiuitorul din 3 August 1931, prin art. 7, pentru a înlătura sus arătată îndoială de interpretare, a dispus că drepturile și recompensele despre care tratează art. 106 al legii generale de pensii dela 1925, se interpretează în

sensul că toate titlurile sau deciziunile constatatoare de astfel de drepturi și existente la 14 Aprilie 1925, au putere de hotărâri judecătorești definitive; iar prin alin. 2 al aceluiaș articol, a dispus că hotărârile pronunțate în urma apelurilor declarate admisibile contra deciziunilor sau titlurilor prevăzute de art. 106, după data de 14 Aprilie 1925, până la promulgarea legii de față, rămân valabile;

Considerând că acest text nu adaugă și nu modifică nimic din textul art. 106 al legii din 1925, ci înlătură îndoiala de interpretare ce s'a arătat că se degaja din art. 106; că, deasemenea alin. 2 al art. 7 din legea dela 3 August 1931, cuprinde o dispoziție prin care se respectă limitele de aplicațiune ce s'au arătat mai sus, că trebuie să le păstreze legile interpretative;

Că, astfel fiind, urmează, dar, că în adevăr, art. 7 din legea dela 3 August 1931, are caracterul unui text de lege interpretativă, așa că dacă prin termenii ce îi cuprinde, legiuitorul i-a atribuit atare caracter nu a violat art. 36 din Constituție și deci, primul motiv de neconstituționalitate este neîntemeiat.

Văzând motivul II de neconstituționalitate, astfel formulat:

Dacă Inalta Curte ar spune totuși că art. 7 din legea dela 1931 are valoarea unei legi interpretative, că atât în mod subiectiv, adică în raport cu intențiunea autorilor săi, cât și obiectiv, adică prin scopul și destinația sa de a lămurii sensul art. 106 din legea dela 1925, el rămâne un text de lege interpretativă, înțelegem a pune în discuție valoarea constituțională a acestui din urmă text (106) și a cere ca Inalta Curte să-l declare contrar principiului înscris în art. 17 din Constituție și deci, inaplicabil în cazul nostru.

La timp am arătat în ce împrejurări a luat naștere acest text și care a fost sensul pe care legiuitorul a voit să i-l dea. Am demonstrat astfel că art. 106 n'a ridicat dreptul de apel deschis contra hotărârilor date de Casa Pensiilor în prima instanță, ci numai că a făcut să înceteze starea de provizorat a așezărilor la pensie din primii ani ai războiului. În sensul acestui text n'avea nevoie de nici o interpretare, mai ales că Inalta Curte îi recunoscuse acest sens.

Dacă, însă, prin efectul interpretării date de legea dela 1931, dăm art. 106 înțelesul restrictiv că toate căile de atac deschise la data legii (apel, recurs, etc), contra hotărârilor în materie de pensii sunt stinse, atunci suprimarea acestor mijloace constituie o adevărată expropriațiune a drepturilor ce ar fi trebuit să se valideze pe acele căi.

În adevăr, un drept subiectiv nu conțeaș ca valoare economică și socială decât prin protecția ce i-o acordă legea și în special prin acțiunea în justiție recunoscută celui interesat. De aceea e unanim recunoscut că dreptul și acțiunea corespunzătoare nu formează în patrimoniul nostru două valori distincte, ci una singură. Astfel, a retrage acțiunea care asigură existența dreptului, înseamnă a desființa dreptul însuși.

Acțiunea în justiție e totalul mijloacelor prin care organul jurisdicțional e pus în situația de a controla existența dreptului și părțile interesate în situația de a desbata și discuta punctul lor de vedere, pentru ca, prin controlul acesta și prin desbaterile ce au loc, să se pregătească soluția diferendului. Ea cuprinde astfel nu numai judecata la prima instanță, ci și căile de atac și de control care e adevărat că pot varia după materii.

În materie de pensii, acțiunea pentru valorificarea creanței fostului funcționar în contra Statului începe mai ales cu exercițiul dreptului de apel, pentru că prima instanță nu există ca instanță de judecată, ci ca organ administrativ într-o operație administrativă.

Dacă art. 106 vrea în adevăr, să ne ridice dreptul de apel,

el me desființează acțiunea ce o avem contra Statului pentru creanța noastră de pensii, cu alte cuvinte desființează însuși dreptul de creanță, ceea ce art. 17 din Constituție nu permite.

În rezumat și pentru a conchide, pretind că soluția pozitivă a excepțiunii noastre se impune prin logica silogismului următor: apărarea Casei Pensiiilor bazată pe dispozițiunile art. 106 din legea dela 1925 interpretat prin art. 7 din legea de la 1931 e nefundată pentru că: sau art. 7 nu e realmente un text interpretativ și în acest caz, el trebuie înlăturat ca violând art. 56 din Constituție, sau acest text are toată valoarea unei legi interpretative și în asemenea ipoteză art. 106 interpretat de art. 7 trebuie înlăturat ca violând art. 17 din Constituție, întrucât răpindu-se acțiunea, cu care legea garantează creanța pensionarului contra Statului, îi răpește implicit însuși dreptul de creanță.

Având în vedere că prin acest motiv recurenta susține, că dacă s'ar decide că art. 7 legea citată este, în adevăr, un text interpretativ și că el interpretează art. 106 din legea dela 1925, în sensul că suprimă calea de atac a apelului în contra hotărârilor de stabilirea pensiunilor pronunțate până la 14 Aprilie 1925, în acest caz se violează art. 17 din Constituție, pentru că prin suprimarea acestei căi de atac se expropriează însuși dreptul la creanța de pensiuine, drept care se valorifică prin apel;

Având în vedere că regimul legal al acțiunilor în justiție, cum și regimul căilor de atac în contra diferitelor categorii de hotărâri, sunt creațiuni cu caracter general, și obiectiv ale legiuitorului ordinar, afară de calea de atac a recursului, care are o consacrare de ordin constituțional, fiind prevăzută de art. 103 din Constituție;

Considerând că regimul legal al acțiunii în justiție și al celui al căilor de atac, pot să influențeze situațiunile juridice individuale, însă, în orice caz, aceste regimuri nu pot constitui obiectul unor asemenea situațiuni sau al unor drepturi patrimoniale dobândite de o persoană;

Că, acestea regimuri legale, fiind, deci, creațiuni obiective și generale ale legiuitorului ordinar și nepunând să constituie obiectul unei situații juridice individuale, sau al unui drept patrimonial dobândit de o persoană, urmează că legiuitorul ordinar poate, tot pe cale de dispozițiuni generale cu caracter obiectiv, să modifice regimurile existente, dând o nouă reglementare exercițiului căilor de atac, sau să suprimă unele din ele, cum este aceea a apelului, atunci când va crede că interesele obștești reclamă atare măsură;

Că, asemenea suprimare — întrucât nu se referă la calea recursului — nu violează nici o dispoziție a Constituției.

Având în vedere că este exact că textele de lege incriminate — adică art. 106 din legea generală de pensiuini din 1925, interpretat prin art. 7 din legea dela 3 August 1931, — au suprimat calea de atac a apelului în contra hotărârilor pronunțate în materie de stabilire de pensiuini până la 14 Aprilie 1925;

Că, însă, această suprimare a dreptului de apel nu violează art. 17 din Constituție, pentru că, după cum s'a arătat mai sus, este vorba de o măsură cu caracter obiectiv și general, care schimbă nu o situație juridică individuală, sau un drept patrimonial dobândit de o persoană, ci schimbă un regim legal general, creiat de legiuitorul ordinar;

Că, în consecință, textele incriminate prin recurs fiind constituționale și întrucât celelalte motive de casare de drept comun au fost respinse de către secțiunea III-a a înaltei Curți, urmează a se respinge și recursul. Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. III

Audiența dela 30 Mai 1934

Prezidenția d-lui D. VOLANSCHI, prim președinte

Eugen Colibășeanu, cerere de concordat preventiv

Deciziunea nr. 1075. Dosar nr. 1067/938

Promulgarea legilor. Publicarea lor. Ce fel de acte sunt fiecare din ele. Noțiuni distincte. Deosebiri. Efecte juridice față de terți.

Legea concordatului preventiv din 1932. Termenul de 3 luni acordat comercianților aflați în lichidare judiciară. Curge dela data când promulgarea a devenit publică. Art. 38 din Constituție, art. 59 din legea concordatului preventiv din 1932.

Promulgarea unei legi fiind actul prin care capul Statului ordonă aducerea la cunoștința publică a dispozițiunilor legii, iar publicarea legii fiind însăși îndeplinirea sau executarea în fapt a ordinului de mai sus de către organele puterii executive prin inserarea textului legii în foaia oficială a Statului, deși actul promulgării apare ca o noțiune distinctă de aceea a publicării, totuși promulgarea nu poate produce efecte juridice față de terți, decât din momentul când a devenit publică.

Prin urmare, când legiuitorul fixează ca moment începător al aplicării legii data promulgării ei, cum este în speță art. 59 din legea concordatului preventiv, el se referă nu la momentul când actul promulgării a fost semnat, ci la momentul când actul a fost răspândit prin publicarea lui în foaia oficială, singurul moment care-l face opozabil publicului potrivit art. 38 din Constituție.

Curtea, în complet de divergență:

Asupra motivului de recurs în cuprinsul următor:

1. Violarea art. 59 din legea concordatului preventiv, greșită interpretare a promulgării. Denaturare, exces de putere.

Eugen Colibășeanu, comerciant, se găsea în lichidare judiciară admisă la data de 20 Octombrie 1932, când s'a publicat legea concordatului preventiv. A făcut cerere conform art. 59 din legea concordatului preventiv spre a intra de drept în concordat. Cererea a depus-o în ziua de 20 Ianuarie 1935.

Atât prin ordonanța prezidențială cât și prin sentința tribunalului, dată în apel, s'a respins cererea ca tardivă, motivându-se că art. 59 vorbește de promulgare și promulgarea a avut loc în ziua de 18 Octombrie. Toate cererile deci depuse peste termenul de 18 Ianuarie, sunt tardive, fiind depuse peste termenul de 3 luni socotit dela 18 Octombrie 1932, când a fost promulgată legea. Această soluție o socotim greșită.

Promulgarea având aceeași semnificație ca și publicarea a fost totdeauna confundată cu publicarea. Faptul este constatat de autori și comentatori. În legislația franceză această confuzie se vede făcută de legiuitor, în diferite texte de lege. Mai târziu doctrina a făcut o distincție între promulgare și publicare; distincție pe care jurisprudența n'a consacrat-o; bazată tocmai pe constatarea că legiuitorul însuși a confundat promulgarea cu publicarea.

În legislația franceză promulgarea este act public.

Ea are ca dată ziua apariției în jurnalul oficial; iar nu data când s'a semnat de către șeful Statului.

Este prin urmare un act public, nu un act secret ocult.

În legislația noastră nu există nici un text care să figureze, să precizeze care este data promulgării sau cum se face promulgarea.

Așa în cât deși act distinct, deosebit de publicare promulgarea se confundă la noi cu publicarea, ea făcându-se

cunoscută prin publicare; apariția în Monitorul Oficial fiind prin urmare data promulgării.

Promulgarea ca act în sine este distinct de publicare faptul este o cucerire a doctrinei recente, ne împărtășit de jurisprudență; dar în sistemul nostru care n'a reprodus textul art. 1 din codul civil francez, promulgarea nefiind act ocult, devine cunoscută, publică prin publicarea legii și deci data publicării este data promulgării;

Tribunalul confundă și denaturează aceste principii;

Respingând apelul nu numai că denaturează principiile dar dă o greșită interpretare art. 59 legea concordatului preventiv, comișând pe lângă o violare, dar și exces de putere.

2. Violarea și greșita interpretare a art. 38 din Constituție excec de putere, și violarea art. 1 cod. civil. Denaturare.

Tribunalul consideră că o lege este obligatorie din momentul publicării potrivit art. 38 din Constituție, dar din moment ce legea a devenit obligatorie, orice alte termene sau obligațiuni pot să înceapă dela date anterioare, datei când legea a devenit obligatorie, destul ca termenul să sfârșească la o dată posterioară; fiindcă zice Tribunalul, din moment ce legea a devenit obligatorie, n'ai de cât să te supui dispozițiilor ei pe cari le cunoști, chiar dacă termenul în care trebuie exercitat un drept a început mai înainte ca legea să devină obligatorie, fiindcă aceasta este voința legiuitorului;

Modul de a judeca al Tribunalului, nu numai că este greșit, dar el este și periculos, fiindcă ar putea să conducă la anihilarea legii sau a unor dispozițiuni ale legii pe lângă că este în contradicție cu dispozițiunile art. 1 cod civil. Legea dispune numai pentru viitor, ea n'are putere retroactivă.

A spune că o dispoziție își produce efectul mai înainte ca legea să devină obligatorie, înseamnă a atribui legii un caracter de retroactivitate, ceiace nu este nici în spiritul art. 38 din Constituție, nici în acel al art. 1 din codul civil.

Așa în cât Tribunalul respingând apelul și din acest punct de vedere, a făcut-o prin denaturare, violare și greșita aplicare a textelor invocate, comișând în acelaș timp și un exces de putere.

Având în vedere că prin sentința supusă recursului Tribunalul, în apel, confirmând ordonanța prezidențială, a respins ca tardivă cererea făcută de recurent pe baza art. 59 din legea concordatului preventiv din 20 Octomvrie 1932, calculând termenul de 3 luni, prevăzut de acest text ca începând dela promulgare, din ziua de 18 Octomvrie 1932, data dispozițiunii de promulgare a legii, iar nu dela 20 Octomvrie, cum susține recurentul, adică dela data când promulgarea legii a fost adusă la cunoștința publică prin publicarea textului în Monitorul Oficial;

Considerând că promulgarea unei legi este actul prin care capul Statului ordonă aducerea la cunoștința publică a dispozițiilor legii iar publicarea legii este însăși îndeplinirea sau executarea în fapt a ordinului de mai sus de către organele Puterii Executive prin inserarea textului legii în foaia oficială a Statului și răspândirea ei — pe calea acestui mijloc de publicitate — în tot cuprinsul țării;

Că deși actul promulgării apare — astfel — ca o noțiune distinctă de aceia a publicării, totuși promulgarea nu devine producătoare de efecte juridice față de terți decât prin și din momentul publicării în Monitorul Oficial; că prin urmare, atunci când legiuitorul fixează ca moment începător al aplicării legii, sau, când calculează dela această dată termene pentru exercitarea drepturilor recunoscute de lege, el se referă desigur la data promulgării efective, adică la momentul când ordinul de promulgare sau răspândire în pu-

blic a fost executat în fapt prin aparițiunea legii în Monitorul Oficial, iar nu la data când acest ordin a fost semnat, dată care rămâne necunoscută și deci neopozabilă publicului, atâta timp cât legea prevăzută cu formula promulgării nu a fost încă publicată potrivit art. 38 din Constituție, care prevede în mod formal că legea nu este îndatoritoare de cât după publicarea ei în Monitorul Oficial;

Că a decide altfel, înseamnă a atribui legiuitorului intențiunea cu totul inadmisibilă de a prescrie în favoarea celor interesați un termen care ar putea deveni fictiv și cu totul iluzoriu, prin simplul fapt al întâzierii publicării legii, întâziere posibilă și lipsită în regimul nostru constituțional de orice sancțiune;

Că astfel fiind, urmează că atunci când prin articolul 59 din legea concordatului preventiv s'a fixat ca moment începător al termenului de 3 luni prevăzut de acel text data promulgării legii, legiuitorul s'a raportat la data de 20 Octomvrie 1932, când promulgarea a devenit publică și deci opozabilă terților prin publicarea legii în Monitor, iar nu la data semnării ordinului de promulgare, intervenită anterior, și care nefiind imediat adusă la cunoștința publică nu putea, din această cauză, să opereze curgerea termenului de fapt de lege;

Că judecând și hotărînd din potrivă, Tribunalul a interpretat greșit dispozițiunile articolului 59 din legea concordatului preventiv, și cu exces de putere și nesocotirea principiilor de mai sus a respins ca tardivă cererea recurentului;

Pentru aceste motive, Curtea, admite recursul, etc.

CONGRESUL GENERAL AL AVOCATILOR

Obișnuitul congres general al avocaților s'a ținut anul acesta la Oradia-Mare, sub președenția d-lui C. L. Naumescu, președintele Uniunii Generale a avocaților și a fost deschis în asistența d-lui V. Antonescu, ministrul justiției, a notabilităților locale și a numeroși confrăți magistrați și avocați din întreaga țară.

Printre chestiunile discutate, s'au atins unele de ordin profesional și anume privitoare la:

Legea de organizare a Corpului, Casa Centrală de pensuni a avocaților, Concurența notarilor comunali, Creanțele de onorarii, descongestionarea instanțelor judecătorești, lacunele legii de execuțiune unificată, raporturile cu magistratura, legăturile cu barourile străine, etc.

Intrucât debaterile acestui congres vor avea consecințe cu avantaje mulțumitoare pentru corp nu se poate prevedea.

Timpul care rezolvă toate o va arăta.

Ceeace trebuie remarcat este că dacă dezideratele exprimate nu se realizează cât mai curând, ideile totuși își fac drum dacă se tot discută, așa că măcar dacă acest folos practic îl pot aduce asemenea congrese, ele își justifică existența.

Revista noastră care cu lungul ei trecut, dovedește sprijinul ce totdeauna a adus selectului corp al avocaților nu poate decât să-și exprime și cu această ocazie dorința sa nestrămutată ca discuțiunile urmate să aibă cuvenitul ecou în mintea și inima factorilor hotărîtori.

Și dată fiind prezența d-lui Ministru al Justiției la congres, suntem îndreptățiți mai mult să credem, decât să sperăm, că tot ce s'a spus acolo nu va fi un strigăt în pustiu.